

Nr 637

Av herr Andersson, Torsten, *angående exploateringen av grustäkter.*

(Lika lydande med motion nr 811 i Andra kammaren)

Miljötillgångarna i naturen har kommit att tilldra sig ett allt större intresse på så sätt att de värdesättes mer nu än tidigare. Intresset för naturvård ökar starkt. Samtidigt kan man konstatera att kontakterna mellan naturvårdare å ena sidan och tekniker å den andra är alltför lite utvecklade och att kunskaperna om respektive områden borde förbättras. Ett positivt steg i den riktningen togs av Tekniska föreningen i Uppsala, som vid en konferens i november 1966 lät fackmän och tekniker möta naturvårdare.

Bland de ämnesområden som berördes på nämnda konferens fanns ett om grusbrytning och naturvård. Årsförbrukningen av grus var ca 20 miljoner m³ 1960 och 30 miljoner 1965, och konsumtionen stiger kraftigt. De bestämmelser som för närvarande gäller för grusbrytningen finns i 1964 års naturvårdslag. Reglerna för täktverksamhet innehåller bl. a. koncessionstvång, täktplans upprättande och krav på återställningsåtgärder, och länsstyrelserna har att övervaka verksamheten.

Det är glädjande att man i naturvårdslagen uppmärksammat grusåsarnas betydelse ur andra aspekter än de rent ekonomiska. Grusåsar, som ur naturvårdssynpunkt är särskilt värdefulla, kan nu undantas från exploatering och ersättning ges för förlorad exploateringsrätt. Hittills har dock endast ett fåtal åsar skyddats genom att ersättning utgått. Vi bör i långt större utsträckning bevara de vackra geologiska bildningar som grusåsar utgör och inte av kortsiktigt ekonomiska motiv systematiskt utplåna dem.

Grusåsarna utgör dock inte bara en viktig del av vårt landskap. De är också en av våra bästa renvattensregeneratorer. Inte minst mot bakgrund av att vattnet i många av våra sjöar försämrats genom tillförseln av industriellt och kommunalt avloppsvatten och gifter är det viktigt att grundvattenstillgångarna vårdas med framsynthet och omsorg. Grusbrytningen ur denna synvinkel har visserligen beaktats i lagen, men inte tillräckligt. Man bör överväga att skärpa kraven på exploatering som hotar att ändra och försvåra grundvattencirkulationen i marken.

Om man ser grusåsarnas ianspråktagande i tidsperspektiv kan det konstateras att våra tillgångar är stora och att de skulle räcka länge om man

helt kunde tillgodogöra sig dem. Svårigheten är att de är lokaliserade på så sätt, att de minst förekommer i områden, där behovet är störst — och tvärtom. Det råder bl. a. därför ingen tvekan om att gruset på sikt måste ersättas med andra material. Vi bör ha detta klart för oss, så att vi inte låter de kortsiktiga motiven för brytning ständigt bli bestämmande när tillgångarna minskar. En forskning om hur man lämpligast skall kunna minska behovet av grus i olika sammanhang bör stödjas. Det material som närmast skulle kunna komma till användning är plast, som redan i dag kan ersätta gruset på flera av dess användningsområden. Intill dess ersättningsmaterial frambringats, bör det grus som måste hämtas tas på sådana ställen att minsta möjliga skada åsamkas. Framför allt bör man i större utsträckning ta grus från sjö- och havsbotten, där mycket stora mängder finns. Exploateringen blir visserligen dyrare, men skadorna på naturlandskapet inkränkes, vilket bör värderas högt.

Den täktverksamhet som sker bör bli föremål för noggrann granskning så att gällande bestämmelser efterlevs. En förbättring härvidlag skulle komma till stånd om byggnadsnämnderna ålägges att granska exploateringsarna, vilket de med nuvarande bestämmelser inte har skyldighet till.

Med hänvisning till ovanstående hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om sådan ändring av naturvårdslagen att byggnadsnämnderna ålägges skyldighet att granska grustäktsverksamheten, samt

att i övrigt beaktas vad i motionen anförts om ersättningsmaterial till grus.

Stockholm den 26 januari 1967

Torsten Andersson (cp)